

Я маю право!

Право заповідача на скасування та зміну заповіту

Заповідач має право у будь-який час скасувати заповіт.

Заповідач має право у будь-який час скласти новий заповіт. Заповіт, який було складено пізніше, скасовує попередній заповіт повністю або у тій частині, в якій він йому суперечить.

Кожний новий заповіт скасовує попередній і не відновлює заповіту, який заповідач склав перед ним.

Якщо новий заповіт, складений заповідачем, був визнаний недійсним, чинність попереднього заповіту не відновлюється.

Заповідач має право у будь-який час внести до заповіту зміни.

Скасування заповіту, внесення до нього змін провадяться заповідачем особисто.

Скасування заповіту, внесення до нього змін провадяться у порядку, встановленому Цивільним кодексом України (далі ЦК) для посвідчення заповіту і підлягають державній реєстрації у Спадковому реєстрі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Існування у заповідача права на скасування заповіту обумовлено правом особи, яка вчинила односторонній правочин, відмовитися від нього (ч. 1 ст. 214 ЦК). Крім скасування, заповідач має право також частково змінити заповіт.

Право на скасування та внесення змін до заповіту зберігається за заповідачем у будь-який час, за умови збереження у заповідача повної цивільної дієздатності.

Як і складання заповіту, його скасування або зміна є право чинами суворо особистого характеру, які не можуть бути вчинені через представника.

Скасування заповіту може бути зроблено заявою («пряме» скасування) або складенням нового заповіту зі зміною заповідальних розпоряджень щодо кола спадкоємців та (або) розподілу спадкового майна («непряме» скасування).

Якщо заповідач складає новий заповіт, який не змінює повністю усі умови попереднього заповіту, попередній заповіт буде вважатися дійсним у тій частині, в якій він не суперечить новому заповіту. При цьому якщо у новому заповіті немає розпоряджень, які суперечать попередньому заповіту, а він лише доповнює останній (наприклад, у першому заповіті було зроблено розпорядження на користь сина спадкодавця, а об'єктом спадкування є право власності на квартиру, а у другому заповіті спадкоємицею призначена дочка спадкодавця, на користь якої залишено вклад у кредитній установі), попередній заповіт вважатиметься повністю чинним.

Якщо новий заповіт призводить до скасування попереднього, це не має наслідком відновлення юридичної дії заповіту, який був складений до попереднього. Разом з тим, не виключеними є випадки одночасно дії одразу кількох заповітів, якщо вони не суперечать один одному (наприклад, у разі складення чотирьох окремих заповітів на користь різних спадкоємців з неоднаковими об'єктами заповідальних розпоряджень).

Проте враховуючи практичну складність співставлення двох чи кількох заповітів, при зверненні заповідача за посвідченням нового заповіту доцільніше, щоб у ньому містилася вказівка про скасування попереднього заповіту.

Не відновлюється чинність попереднього заповіту також у випадку, коли новий заповіт був визнаний недійсним, за винятком випадків, коли недійсність нового заповіту зумовлена вчиненням його заповідачем тоді, коли у момент його вчинення він не усвідомлював значення своїх дій та (або) не міг керувати ними (ст. 225 ЦК) або якщо новий заповіт визнаний судом недійсним як такий, який було вчинено під впливом насильства (ст. 231 ЦК). Існування таких винятків обумовлено відсутністю волі спадкодавця на складання нового заповіту, а відтак - презумпцією волі на збереження чинними умов попередньо складеного заповіту.

Оскільки скасування заповіту та внесення до нього змін здійснюються в порядку, встановленому ЦК для посвідчення заповіту, усі вимоги, які стосуються посвідчення заповіту, мають бути враховані і при скасуванні заповіту або внесенні до нього змін. Зокрема, якщо заповіт було укладено за участю свідків, його скасування або зміна також мають здійснюватися за участю свідків.

Одинадцята київська
державна нотаріальна контора